

RECEȚIONAT

Agencia Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2025

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2025

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL

(pentru etapa 2025)

**privind implementarea proiectului din cadrul concursului
„Stimularea excelenței cercetărilor științifice pentru anii 2025-2026”**

**Proiectul „Valorificarea și documentarea patrimoniului
cultural construit din zona Orheiului”**

Cifrul proiectului **25.80012.0807.70SE**

Prioritatea strategică **Provocări societale**

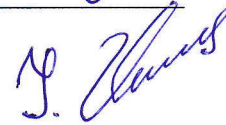
Rectorul/Directorul organizației

Ursu Ion

Președintele Consiliul științific/Senat

Ursu Ion

Conducătorul proiectului

Malcoci Vitalie

Chișinău, 2025

CUPRINS:

1. Scopul etapei 2025 conform proiectului depus la concurs.....	3
2. Obiectivele etapei 2025.....	3
3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2025.....	3
4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei 2025.....	3
5. Rezultatele obținute	3
6. Diseminarea rezultatelor la foruri științifice.....	6
7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului 2025.....	8
8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului 2025.....	8
9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului 2025.....	8
10. Dificultăți în realizarea proiectului: financiare, organizatorice, legate de resursele umane ..	9
11. Recomandări, propuneri.....	9
12. Lista lucrărilor științifice, publicate în anul 2025 (Anexa 1).....	10
13. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect 2025 în limba română și în limba engleză (Anexa 2).....	12
14. Executarea devizului de cheltuieli din contractul de finanțare pentru anul 2025 (Anexa 3)...	14
15. Componenta echipei conform contractului de finanțare pentru anul 2025 (Anexa 4).....	15

1. Scopul etapei 2025 conform proiectului depus la concurs (obligatoriu).

Scopul etapei 2025 constă în cercetarea, valorificarea și salvagardarea patrimoniului cultural construit din zona Orheiului, precum și inițierea activităților de difuzare a rezultatelor cercetărilor efectuate prin publicații, sesiuni științifice, conferințe, simpozioane, mese rotunde etc. în domeniul patrimoniului artistic construit.

2. Obiectivele etapei 2025 (obligatoriu).

1. Stabilirea strategiilor, direcțiilor și priorităților de cercetare;
2. Asigurarea suportului documentar, teoretic și informațional necesar cercetării;
3. Elaborarea unui instrumentar necesar cercetărilor;
4. Stabilirea metodelor de cercetare, prin raportare la cele mai noi abordări în domeniul temei, precum și a modului în care acestea vor fi integrate;
5. Documentarea, datarea și atribuirea monumentelor de for public din zona Orheiului;
6. Diseminarea și promovarea public a rezultatelor științifice performante obținute (prin valorificarea editorială și mediatizarea în presă) în studii monografice, albume, articole etc. publicate în țară și străinătate.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2025 (obligatoriu)

1. Trasarea reperelor conceptuale și stabilirea registrului problematic al investigațiilor.
2. Edificarea eșafodajului metodologic al studiului.
3. Stabilirea domeniilor conexe cu care tematica abordată vine în contact, precum și strategiile interdisciplinare potrivite.
4. Identificarea și prelucrarea surselor de documentare necesare realizării proiectului (bibliografia la temă, materiale de arhivă, fonduri muzeistice, expoziționale etc.
5. Scrutarea din perspectiva problemei-cheie a proiectului mostre ale patrimoniului construit, selectate pentru etapa în discuție.

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei 2025

1. Valorificarea materialelor documentare la tema proiectului.
2. Elaborarea unor baze de date în domeniul patrimoniului cultural construit din zona Orheiului, Republica Moldova.
3. Concretizarea ansamblului metodologic al studiului.
4. Stocarea și sistematizarea unor cunoștințe noi obținute în domeniul patrimoniului cultural construit.
5. Stabilirea mostrelor, la care ne vom referi în studiu.

5. Rezultatele obținute (obligatoriu)

Rezultatele științifice au fost reflectate în articole științifice, participări la conferințe științifice și mese rotunde dedicate problematicii de studiu.

În baza cercetărilor pe teren din zona Orheiului constatăm că, arhitectura vernaculară din zona respectivă reprezintă o parte esențială a patrimoniului cultural și istoric al Republicii Moldova. Așa localități ca: s.Brănești, s.Furcenii, s.Butuceni, s.Jeloboc, s.Morovaia, s.Trebujeni, s.Pohârnicieni, s.Piatra, s.Ivanca, s.Mașcăuți ș.a. reflectă stilurile, tradițiile și materialele disponibile din cadrul comunităților locale.

Studiile de teren au oferit posibilitatea depistării și selectării unor complexe arhitecturale de gospodării sătești cum ar fi cele amplasate în s. Brănești, raionul Orhei, monument de arhitectură populară de importanță națională.

Interesant este și complexul de clădiri amplasat în s. Butuceni, raionul Orhei, care este la fel, de importanță națională și datează de la înc. sec. XX, sau complexul amplasat în s. Furceni, raionul Orhei, monument arhitectural de artă de importanță națională ce datează de la sf. sec. XIX – înc. sec. XX.

Un aspect important al arhitecturii vernaculare din zona Orheiului se regăsește în utilizarea materialelor tradiționale (piatra, lutul, lemnul) pentru întemeierea gospodăriilor sătești și care sunt adaptate la condițiile climatice și geografice ale regiunii.

În urma cercetărilor au fost depistate mai multe mostre ale arhitecturii vernaculare care sunt deteriorate și necesită intervenții de restaurare și conservare în plan local. În același timp, au fost scoase la iveală și inițiative ale localnicilor și arhitecților din comune, care se străduiesc să întreprindă lucrări de conservare și revitalizare a patrimoniului arhitectural, cu scopul de a promova turismul și de a valorifica cultura locală.

Arhitectura vernaculară din zona Orheiului se află într-un moment de răscruce. La etapa actuală ea suferă anumite transformări și provocări, într-un context în care globalizarea și urbanizarea își pun amprenta asupra tradițiilor locale. În acest context au fost publicate mai multe materiale ce relevă importanța protejării patrimoniului construit, au avut loc mai multe participări la foruri științifice naționale și internaționale, precum și desfășurarea unor manifestări științifice organizate de membrii echipei de proiect.

La aceste întruniri au fost dezbătute probleme ce țin de valorificarea surselor documentare, inclusiv cele fotografice și istorice în contextul patrimoniului cultural, informații despre arhitecți, sculptori și meșteri populari din zona Orheiului, cunoscuți pentru identificarea tradițiilor locale de construcție și care sunt apti de a răspunde nevoilor comunității prin construcții de arhitectură tradițională.

Au fost supuse dezbaterii și problemele ce țin de arhitectura ecleziastică din zonă, documentarea și starea actuală ale acestora. A fost efectuată cercetarea preventivă a stării fizice a monumentelor ecleziastice din 12 localități:

- s. Isacova, biserica de piatră „Sf. Nicolae” (1880-1888);
- s. Seliște, biserica de piatră „Sf. Arhangheli” (1871);
- s. Mana, biserica de piatră „Înălțarea Domnului” (1845);
- s. Mitoc, biserica de piatră „Acoperemîntul Maicii Domnului” (1897-1903);
- s. Pohorniceni, biserica de piatră „Sf. Dimitrie” (1850);
- s. Piatra, biserica de piatră „Sf. Arhangheli” (1885);
- s. Jeloboc, biserica de piatră „Cuvioasa Parascheva” (1868);
- s. Ivancea, biserica de piatră „Sf. Nicolae” (1912-1924),
- s. Brănești, biserica de piatră „Nașterea Maicii Domnului” (1912-1928),
- s. Furceni, biserica de piatră „Sf. Arhangheli” (1854-1857);
- s. Trebujeni, biserica de piatră „Sf. Arhangheli” (1844);
- s. Mașcăuți, biserica de piatră „Acoperemîntul Maicii Domnului” (1815).

Edificiile ecleziastice propuse spre documentare se află amplasate geografic în împrejurimile orașului Orhei și a rezervației „Orheiul Vechi”. A fost stabilit faptul că în trecut localitățile incluse în

proiectul de față au făcut parte dintr-o structură administrativă unică ocolul „Răutului de Jos”, ocol care pe timpuri ținea de târgul Orhei.

În urma cercetărilor preventive în teren sa stabilit că în unele biserici sau mai păstrat părți componente originale ale ansamblului ecleziastic: iconostase, porți monumentale și zidurile de incintă, monumentele comemorative numite în popor „Prestol” amplasate pe locurile unde în trecut au fost bisericile de lemn, monumentele funerare din cimitirele vechi (inclusiv mormintele ctitorilor) și monumentele comemorative păstrate în vatra satului. Toate acestea urmează să fie documentate și incluse de urgență în pașaportul monumentului pentru a fi protejate prin lege.

Au fost identificate în fondurile 1, 2, 6, 205, 208, 734, 1135, ș.a. ale Agenției Naționale a Arhivelor Republicii Moldova dosarele ce țin de istoricul acestor edificii, fiecare din monumente având cel puțin un dosar. Parte din ele au fost cercetate, parte o să fie studiate în partea a doua de demarare a proiectului.

Urmează să fie puse în circuit documente inedite despre istoricul construcției acestor edificii, cât și a personalităților care au contribuit la edificarea lor. În același context au fost studiată literatura de specialitate cu referință la aceste monumente ecleziastice. În urma cercetărilor preliminare sa constatat că de fapt un studiu special asupra patrimoniului ecleziastic din această zonă nu sa executat.

Au fost stabilite centrele de plasament ale monumentelor și cercetate particularitățile stilistice și artistice, precum și conotațiile semantice ale sculpturilor și monumentelor de for public din zona Orheiului. Au fost cercetate busturile și aleiele sculpturale, identificate sursele foto capabile să definească fenomenele cercetate cu referire la aspectele artistice ale monumentelor, identificarea lacunelor în cercetările existente privind valorificarea lor.

Cercetarea centrelor de prelucrare a materialelor tradiționale, analiza evoluției stilistice și semantice a monumentelor publice și determinarea influenței factorilor politici, economici și sociali asupra dezvoltării arhitecturii și urbanismului în perioada postbelică a stabilit elaborarea caietului de sarcini pentru etapa anului 2025 cu stabilirea și eșalonarea volumului de lucru. Au fost consultate fondurile bibliotecilor publice, muzeelor, ale surselor electronice ș.a. în vederea suplimentării și fortificării suportului documentar indispensabil studierii tematicii investigate.

Vizitele pe teren au permis documentarea fotografică și evaluarea vizuală a monumentelor de for public. Au fost elaborate unele recomandări privind protecția, salvagardarea și valorificarea obiectivelor patrimoniului cultural din Republica Moldova.

În urma efectuării documentărilor de teren, în mod individual în cadrul unor deplasări, cu scopul evaluării expresiei plastice a busturilor și încadrării lor în spațiul urbanistic și peisajistic, au fost completate bazele de date digitale ale monumentelor sculpturale. Documentarea de teren a fost interferată cu cea științifică la temele de studiu ale cercetătorilor.

Atât arhitectura vernaculară, monumentele de for public cât și mostrele arhitecturale bisericesti au fost supuse unei descrieri artistice și științifice ce a permis identificarea lacunelor în cercetările existente privind valorificarea lor. În contextul actual, arhitectura tradițională, cea ecleziastică și monumentele de for public din zona Orheiului se confruntă cu mai multe provocări. Astfel, tinerii migrează deseori spre oraș, abandonând locuințele din satele natale, lăsând în urmă obiceiurile și tradițiile moștenite, fapt ce duce la deteriorarea multor construcții vechi, care sunt părăsite.

Pentru a neutraliza aceste tendințe, este necesar de a implementa proiecte care să integreze patrimoniul arhitectural construit în strategii de dezvoltare durabilă. Aceste inițiative ar putea include restaurarea clădirilor și arhitecturii tradiționale, organizarea de ateliere meșteșugărești și promovarea stilului de viață tradițional mai ales în rândul tinerilor.

Educația și conștientizarea comunității sunt cruciale pentru menținerea ansamblului de concepții, tradiții și obiceiuri istorice. Important e să valorificăm acest patrimoniu cultural prin

protejarea și promovarea sa, asigurându-ne astfel că tradițiile și identitatea locală sunt transmise generațiilor viitoare.

Problematica supusă cercetării a fost studiată de mai mulți cercetători, etnologi, istorici care și-au adus aportul în documentarea și promovarea patrimoniului arhitectural din regiune, dar aceste studii nu oferă detalii specifice fenomenului abordat și nu relevă ansamblul dificultăților care necesită rezolvări pentru a obține un anumit rezultat.

Rezultatele obținute în cele 5 luni de cercetare au fost reflectate și în manifestările științifice organizate de membrii echipei. Astfel, cercetătorii Marian Ana și Malcoci Vitalie au organizat pe data de 11 noiembrie 2025, Masa rotundă cu genericul: „Monumente de for public – elemente formatoare ale spațiului urbanistic”, dedicată aniversării de 120 de ani de la nașterea sculptoriței Claudia Cobizev și 115 ani de la nașterea sculptorului Lazăr Dubinovschi.

Evenimentul a avut loc la Biblioteca Națională a Republicii Moldova Secția Arte și Hărți a I.P. în parteneriat cu Secția Patrimoniu Cultural Construit al Institutului Patrimoniu Cultural, afiliat la Ministerul Culturii Republicii Moldova. A fost abordată o tematică vastă a subiectului expusă în 9 comunicări.

În data de 18 decembrie 2025 este stabilită petrecerea Mesei rotunde cu genericul: „Patrimoniul cultural imobil și dezvoltarea urbană”, organizată de cercetătorul Malcoci Vitalie în incinta Secției Patrimoniu Cultural Construit al Institutului Patrimoniu Cultural. Programul manifestării prevede 8 comunicări, printre care și reprezentanți ai Muzeului de Etnografie din or. Orhei.

Rezultatele obținute în urma documentării și cercetării au fost expuse în mai multe publicații în reviste de prestigiu din R. Moldova și peste hotarele ei. Astfel, au fost publicate total 4 materiale științifice:

- 2 materiale în: revista *Arta, Seria ARTE VIZUALE. Arte plastice, arhitectură*, Chișinău, 2025. Vol. XXXIV, *Categoria A* (SCOPUS);

- 1 material în: *REVISTA DE ETNOLOGIE ȘI CULTUROLOGIE*, Volumul XXXVII, Chișinău 2025, *Categoria A* (SCOPUS);

- 1 material în: *Muzeul național de Artă al Moldovei. Conferința științifică anuală. Culegere de comunicări*, edițiile 2024,2025. Chișinău, 2025.

5 teze în Programe și rezumate ale conferințelor și revista ARTA:

- 4 teze în: Programul *Conferinței științifice internaționale „Patrimoniul Cultural: cercetare, valorificare, promovare”*. Ediția a XVII-a dedicată Zilelor Europene ale Patrimoniului, Chișinău, 25-26 septembrie 2025;

- 1 teze în: *ARTA. Seria ARTE VIZUALE. Arte plastice, arhitectură*. Chișinău, 2025. Vol. XXXIV. *Categoria A* (SCOPUS).

Până la sfârșitul lunii decembrie 2025 este planificată editarea albumului: *Mostre ale patrimoniului construit din zona Orheiului*, care o să conțină un volum de 48 pagini color, pe hârtie cretată - 130 gr., editat în 200 exemplare (costul unei unități - 232,61 lei).

6. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de publicații (obligatoriu) și în formă de prezentări la foruri științifice (comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor)

Lista publicațiilor din anul 2025 în care se reflectă doar rezultatele obținute în proiect, perfectată conform cerințelor față de lista publicațiilor (a se vedea Anexa 2)

1. MALCOCI, V. *Plastica constructiv-decorativă a porților de intrare în gospodăria țărănească*. În: *REVISTA DE ETNOLOGIE ȘI CULTUROLOGIE* Volumul XXXVII, Chișinău 2025. ISSN 1857–

2049, *Categoria A* (SCOPUS) p. 119-123. DOI: <https://doi.org/10.52603/rec.2025.37.14> Revista-de-etnologie-nr-37-final-pentru-site-

2. MALCOCI, V. Amenajarea interiorului locuinței țărănești. În: *Programul Conferinței științifice internaționale „Patrimoniul Cultural: cercetare, valorificare, promovare”*. Ediția a XVII-a dedicată Zilelor Europene ale Patrimoniului, Chișinău, 25-26 septembrie 2025. p. 135. ISBN 978-9975-84-252-5.

3. MALCOCI, V. Caracteristici structurale ale casei de locuit din arhitectura tradițională a zonei Orheiului Vechi. În: *Programul Conferinței științifice internaționale „Patrimoniul Cultural: cercetare, valorificare, promovare”*. Ediția a XVII-a dedicată Zilelor Europene ale Patrimoniului, Chișinău, 25-26 septembrie 2025. p. 136-137. ISBN 978-9975-84-252-5.

4. MARIAN, A. Monumente contemporane remarcabile din Republica Moldova edificate după perioada Renașterii naționale, în anii 1991-2025. În: *Programul și rezumatele comunicărilor Conferinței științifice internaționale „Patrimoniul Cultural: cercetare, valorificare, promovare”*. Ediția a XVII-a, 25-26 septembrie 2025, Chișinău : Institutul Patrimoniului Cultural, 2025, pp. 138-139. ISBN 978-9975-84-252-5.

5. MARIAN, A. Monumentul lui Ștefan cel Mare și Sfânt din Chișinău. În : *ARTA. Seria ARTE VIZUALE. Arte plastice, arhitectură*. Chișinău, 2025. Vol. XXXIV, pp. 74-79. *Categoria A* (SCOPUS). ISSN 2345-1181. DOI: <https://doi.org/10.52603/arta.2024.33-1.07>

6. MARIAN, A. Moștenirea artistică a sculptorului Alexandru Plămădeală. 85 de ani de la trecerea în neființă a sculptorului. În : *ARTA. Seria ARTE VIZUALE. Arte plastice, arhitectură*. Chișinău, 2025. Vol. XXXIV, pp. 291-292. *Categoria A* (SCOPUS). ISSN 2345-1181.

7. MARIAN, A. Evoluția concepțiilor artistice în creația sculptorului Lazăr Dubinovschi. 115 ani de la nașterea sculptorului. În: *Muzeul național de Artă al Moldovei. Conferința științifică anuală. Culegere de comunicări, edițiile 2024,2025*. Chișinău, 2025, pp. 113-118, ISBN 978-5-36241-532-4

8. BRIHUNEȚ, M. Ieromonahul-zugrav Anatolie Zdoicevski (1749-1827), cetățean al Rzeczpospolitei, al Moldovei și al Imperiului Rus. În : *ARTA. Seria ARTE VIZUALE. Arte plastice, arhitectură*. Chișinău, 2025. Vol. XXXIV, pp. 218-232. *Categoria A* (SCOPUS). ISSN 2345-1181. DOI: <https://doi.org/10.52603/arta.2024.33-1.23>

9. BRIHUNEȚ, M. Bisericile de lemn din valea râului Cula. Conferința științifică internațională „Patrimoniul Cultural: cercetare, valorificare, promovare”. În: *Programul și rezumatele comunicărilor Conferinței științifice internaționale „Patrimoniul Cultural: cercetare, valorificare, promovare”*. Ediția a XVII-a, 25-26 septembrie 2025, Chișinău : Institutul Patrimoniului Cultural, 2025, pp. 122-123. ISBN 978-9975-84-252-5.

Editarea albumului: *Mostre ale patrimoniului construit din zona Orheiului* (în curs de apariție).

Prezentări la foruri științifice din anul 2025 în care se reflectă doar rezultatele obținute în proiect

1. MALCOCI, V. *Valori culturale și artistice în arhitectura vernaculară din zona Orheiul Vechi*. Conferința științifică internațională în cadrul Forumului Cultural *Patrimoniul și Arhitectura: Ferestre spre Trecut, Uși spre viitor*, 20 septembrie 2025.

2. MALCOCI, V. *Caracteristici structurale ale casei de locuit din arhitectura tradițională a zonei Orheiului Vechi*. Conferința științifică internațională „Patrimoniul Cultural: cercetare, valorificare, promovare”. Ediția a XVII-a, 25-26 septembrie 2025, Chișinău, dedicată Zilelor Europene ale Patrimoniului.

3. MALCOCI, V. *Amenajarea interiorului locuinței țărănești*. Conferința științifică internațională „Patrimoniul Cultural: cercetare, valorificare, promovare”. Ediția a XVII-a, 25-26 septembrie 2025, Chișinău, dedicată Zilelor Europene ale Patrimoniului.

4. MARIAN, A. *Monumente contemporane remarcabile din Republica Moldova edificate după perioada Renașterii naționale, în anii 1991-2025*. Conferința științifică internațională „Patrimoniul

Cultural: cercetare, valorificare, promovare”. Ediția a XVII-a, 25-26 septembrie 2025, Chișinău, dedicată Zilelor Europene ale Patrimoniului.

5. MARIAN, A. *Evoluția concepțiilor artistice în creația sculptorului Lazăr Dubinovschi. 115 ani de la nașterea sculptorului*. Conferința științifică anuală a Muzeului Național de Artă al Moldovei, 24 noiembrie 2025, Chișinău.

6. MARIAN, A. *Masa rotundă „Monumente de for public – elemente formatoare ale spațiului urbanistic”, dedicată aniversării de 120 de ani de la nașterea sculptoriței Claudia Cobizev și 115 ani de la nașterea sculptorului Lazăr Dubinovschi*. Organizatori: Secția Patrimoniu Cultural Construit al Institutului Patrimoniu Cultural, afiliat la Ministerul Culturii Republicii Moldova, în parteneriat cu Secția Arte și Hărți a I.P. Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Chișinău, 11 noiembrie 2025. Comunicarea „*Creația sculptoriței Claudia Cobizev în viziunea criticilor de artă autohtoni. 120 de ani de la nașterea sculptoriței*”.

7. MARIAN, A. *Masa rotundă cu genericul „Monumente de for public – elemente formatoare ale spațiului urbanistic”, dedicată aniversării de 120 de ani de la nașterea sculptoriței Claudia Cobizev și 115 ani de la nașterea sculptorului Lazăr Dubinovschi*. Organizatori: Secția Patrimoniu Cultural Construit al Institutului Patrimoniu Cultural, afiliat la Ministerul Culturii Republicii Moldova, în parteneriat cu Secția Arte și Hărți a I.P. Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Chișinău, 11 noiembrie 2025. Comunicarea „*Traseul artistic al sculptorului Lazăr Dubinovschi în studiile comparate ale criticilor de artă autohtoni. Către împlinirea a 115 ani de la nașterea sculptorului*”.

8. MARIAN, A. *Conferința științifică anuală a MNAM*. Organizator: MNAM, Chișinău, 24 noiembrie 2025. Comunicarea „*Evoluția concepțiilor artistice în creația sculptorului Lazăr Dubinovschi. 115 ani de la nașterea sculptorului*”.

9. BRIHUNET, M. *Bisericile de lemn din valea râului Cula*. Conferința științifică internațională „Patrimoniul Cultural: cercetare, valorificare, promovare”. Ediția a XVII-a, 25-26 septembrie 2025, Chișinău, dedicată Zilelor Europene ale Patrimoniului.

7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului (obligatoriu)

Impactul rezultatelor este resimțit atât la nivel social, cultural, cât și economic, susținând industrie precum turismul. Publicațiile elaborate reprezintă resurse fundamentale pentru elaborarea unor trasee turistice la nivel național. Materialele elaborate vor contribui la educație, cercetare și formare profesională, fiind utilizate de studenți, cadre didactice și cercetători în diverse domenii, de la istoria artelor la patrimoniu cultural. Aceste rezultate completează literatura de specialitate, contribuie la promovarea patrimoniului artistic și construit la nivel național și internațional.

8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului (obligatoriu)

La nivel național au fost stabilite relații de colaborare cu meșterii populari din zona Orheiului și cu arhitecții comunelor din zonă. Au fost stabilite legături de conlucrare cu muzeele din localități așa ca Muzel Etnografic din s. Butuceni sau Muzeul de Istorie și Etnografie din or. Orhei.

9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului (obligatoriu)

La nivel internațional au fost stabilite relații de colaborare cu colegii din țările limitrofe, în vederea unei cercetări comparative a arhitecturii patrimoniului construit și monumentelor de for public.

10. Dificultățile în realizarea proiectului de natură financiară, organizatorică, legate de resursele umane etc. (obligatoriu).

Cele mai mari dificultăți în realizarea proiectului sunt de natură financiară:

1. A fost redusă substanțial și neîntemeiat suma de finanțare preconizată pentru anul 2025.
2. Nu sunt achitate deplasările (diurna, pentru acoperirea cheltuielilor de deplasare în alte localități pe mai multe zile) pe teritoriul R. Moldova la o distanță de până la 50 km de or. Chișinău.

11. Recomandări, propuneri (opțional).

Conducătorul de proiect **Malcoci Vitalie**

Data: 05.12.2025 _____

LS

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în anul 2025 în cadrul proiectului**

„Valorificarea și documentarea patrimoniului cultural construit din zona Orheiului”

1. Monografii (recomandate spre editare de consiliul științific/senatul organizației din domeniile cercetării și inovării)

1.1. monografii internaționale

1.2. monografii naționale

2. Capitole în monografii naționale/internaționale

3. Editor culegere de articole, materiale ale conferințelor naționale/internaționale

4. Articole în reviste științifice

4.1. în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS (cu indicarea factorului de impact IF)

1. MALCOCI, V. *Plastica constructiv-decorativă a porților de intrare în gospodăria țărănească*. În: REVISTA DE ETNOLOGIE ȘI CULTUROLOGIE Volumul XXXVII, Chișinău 2025. ISSN 1857–2049, *Categoria A* (SCOPUS) p. 119-123. DOI: <https://doi.org/10.52603/rec.2025.37.14> *Revista-de-etnologie-nr-37-final-pentru-site-*

2. MARIAN, A. Monumentul lui Ștefan cel Mare și Sfânt din Chișinău. În : *ARTA. Seria ARTE VIZUALE. Arte plastice, arhitectură*. Chișinău, 2025. Vol. XXXIV, pp. 74-79. *Categoria A* (SCOPUS). ISSN 2345-1181. DOI: <https://doi.org/10.52603/arta.2024.33-1.07>

3. BRIHUNEȚ, M. Ieromonahul-zugrav Anatolie Zdoicevski (1749-1827), cetățean al Rzeczpospolitei, al Moldovei și al Imperiului Rus. În : *ARTA. Seria ARTE VIZUALE. Arte plastice, arhitectură*. Chișinău, 2025. Vol. XXXIV, pp. 218-232. *Categoria A* (SCOPUS). ISSN 2345-1181. DOI: <https://doi.org/10.52603/arta.2024.33-1.23>

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

4.3. în reviste din Registrul Național al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

4.4. în alte reviste naționale

5. Articole în culegeri științifice naționale/internaționale

5.1. culegeri de lucrări științifice editate peste hotare

5.2 culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova

1. MARIAN, A. Evoluția concepțiilor artistice în creația sculptorului Lazăr Dubinovski. 115 ani de la nașterea sculptorului. În: *Muzeul național de Artă al Moldovei. Conferința științifică anuală. Culegere de comunicări, edițiile 2024,2025*. Chișinău, 2025, pp. 113-118, ISBN 978-5-36241-532-4

6. Articole în materiale ale conferințelor științifice

6.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

6.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

6.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

7. Teze ale conferințelor științifice

7.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

7.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

1. MALCOCI, V. Amenajarea interiorului locuinței țărănești. În: *Programul Conferinței științifice internaționale „Patrimoniul Cultural: cercetare, valorificare, promovare”*. Ediția a XVII-a dedicată Zilelor Europene ale Patrimoniului, Chișinău, 25-26 septembrie 2025. p. 135. ISBN 978-9975-84-252-5.
2. MALCOCI, V. Caracteristici structurale ale casei de locuit din arhitectura tradițională a zonei Orheiului Vechi. În: *Programul Conferinței științifice internaționale „Patrimoniul Cultural: cercetare, valorificare, promovare”*. Ediția a XVII-a dedicată Zilelor Europene ale Patrimoniului, Chișinău, 25-26 septembrie 2025. p. 136-137. ISBN 978-9975-84-252-5.
3. MARIAN, A. Monumente contemporane remarcabile din Republica Moldova edificate după perioada Renașterii naționale, în anii 1991-2025. În: *Programul și rezumatele comunicărilor Conferinței științifice internaționale „Patrimoniul Cultural: cercetare, valorificare, promovare”*. Ediția a XVII-a, 25-26 septembrie 2025, Chișinău : Institutul Patrimoniului Cultural, 2025, pp. 138-139. ISBN 978-9975-84-252-5.
4. MARIAN, A. Moștenirea artistică a sculptorului Alexandru Plămădeală. 85 de ani de la trecerea în neființă a sculptorului. În : *ARTA. Seria ARTE VIZUALE. Arte plastice, arhitectură*. Chișinău, 2025. Vol. XXXIV, pp. 291-292. *Categoria A* (SCOPUS). ISSN 2345-1181.
5. BRIHUNEȚ, M. Bisericile de lemn din valea râului Cula. Conferința științifică internațională „Patrimoniul Cultural: cercetare, valorificare, promovare”. În: *Programul și rezumatele comunicărilor Conferinței științifice internaționale „Patrimoniul Cultural: cercetare, valorificare, promovare”*. Ediția a XVII-a, 25-26 septembrie 2025, Chișinău : Institutul Patrimoniului Cultural, 2025, pp. 122-123. ISBN 978-9975-84-252-5.

7.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

7.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

8. Alte lucrări științifice (recomandate spre editare de o instituție acreditată în domeniu)

8.1. cărți (cu caracter informativ)

8.2. enciclopedii, dicționare

8.3. atlase, hărți, albume, cataloage, tabele etc. (ca produse ale cercetării științifice)

9. Brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală, materiale la saloanele de invenții

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

10.1. manuale pentru învățământul preuniversitar (aprobate de ministerul de resort)

10.2. manuale pentru învățământul universitar (aprobate de consiliul științific /senatul instituției)

10.3. alte lucrări științifico-metodice și didactice

11. Recomandări, propuneri.

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect în anul 2025

Cifra proiectului 25.80012.0807.70SE

Denumirea Proiectului „Valorificarea și documentarea patrimoniului cultural construit din zona Orheiului”

În Proiectul „Valorificarea și documentarea patrimoniului cultural construit din zona Orheiului” activează 3 membri ai echipei: Malcoci Vitalie, Marian Ana și Brihuneț Manole, cercetători ce au expus studiului 3 teme prioritare: „*Particularități constructive ale arhitecturii vernaculare din zona Orheiului*”, „*Sculptura monumentală din zona Orheiului*” și „*Patrimoniul bisericesc din zona Orheiului*”.

Pentru perioada de raportare (01.08.2025 - 31.12.2025), echipa de cercetare și-a propus valorificarea științifică și salvagardarea patrimoniului cultural construit din zona Orheiului, precum și inițierea activităților de difuzare a rezultatelor cercetărilor efectuate prin publicații, sesiuni științifice, conferințe, simpozioane, mese rotunde etc. Pentru realizarea obiectivelor propuse, echipa de cercetare a planificat și realizat așa acțiuni și activități precum: ajustarea metodologiei de cercetare teoretică și de teren la temele de investigație; studierea materialelor bibliografice și de arhivă; efectuarea cercetărilor de teren și depistarea celor mai reprezentative mostre; publicarea unor materiale ce țin de temele de cercetare; valorificarea și promovarea rezultatelor cercetărilor.

Rezultatele obținute în proiect se concretizează în următoarele: au fost documentate și fotografiate mostre ale arhitecturii vernaculare, ecleziastice și monumentelor de for public; valorificat mesajului artistic și istorico-social, a limbajului plastic; au fost stabilite caracteristicile stilistice ale arhitecturii și monumentelor de sculptură; reevaluarea datării și a importanței artistice a unor case și construcții istorice; au fost stabilite centrele de plasament ale monumentelor de for pblic, precum și conotațiile semantice ale acestora.

Atât arhitectura vernaculară, monumentele de for public cât și mostrele arhitecturale bisericești au fost supuse unei descrieri artistice și științifice ce a permis identificarea lacunelor în cercetările existente privind valorificarea lor. Constatăm că membrii echipei de cercetare au elaborat manuscrise în volumul preconizat, acestea referindu-se la toate compartimentele de cercetare planificate, îndeplinindu-și, astfel, angajamentele științifice asumate pentru executarea obiectivelor etapei menționate.

Produsul științific obținut în cele 5 luni de cercetare au fost reflectate în următoarele rezultate concrete: 3 articole în reviste din baze de date SCOPUS, 1 articol în culegeri de materiale ale conferințelor științifice naționale, 4 teze științifice.

În perioada de referință, colaboratorii din cadrul proiectului au organizat și manifestări științifice: 2 Mese rotunde și organizarea Conferinței științifice internaționale „Patrimoniul Cultural: cercetare, valorificare, promovare”, ediția a XVII-a, dedicată Zilelor Europene ale Patrimoniului.

Summary of activities and results achieved in the project in 2025

Project code **25.80012.0807.70SE**

Project name **"Valorization and documentation of the built cultural heritage in the Orhei area"**

Three team members are involved in the project *"Valorization and documentation of the built cultural heritage in the Orhei area"*: Malcoci Vitalie, Marian Ana, and Brihuneț Manole, researchers who have presented three priority topics for study: *"Construction features of vernacular architecture in the Orhei area," "Monumental sculpture in the Orhei area," and "Church heritage in the Orhei area."*

For the reporting period (August 1, 2025 – December 31, 2025), the research team set out to scientifically capitalize on and safeguard the built cultural heritage of the Orhei area, as well as to initiate activities to disseminate the results of the research through publications, scientific sessions, conferences, symposiums, round tables, etc. To achieve the proposed objectives, the research team planned and carried out actions and activities such as: adjusting the theoretical and field research methodology to the topics of investigation; studying bibliographic and archival materials; conducting field research and identifying the most representative samples; publishing materials related to the research topics; capitalising on and promoting the research results.

The results obtained in the project are as follows: samples of vernacular and ecclesiastical architecture and public monuments were documented and photographed; the artistic and historical-social message and visual language were highlighted; the stylistic characteristics of the architecture and sculptural monuments were established; the dating and artistic importance of some historical houses and buildings were reevaluated; the locations of public monuments and their semantic connotations were established.

Both vernacular architecture, public monuments, and architectural samples of churches were subjected to an artistic and scientific description that allowed the identification of gaps in existing research regarding their valorization. We note that the members of the research team have produced manuscripts in the expected volume, covering all the planned research areas, thus fulfilling their scientific commitments for the execution of the objectives of the aforementioned stage.

The scientific output obtained during the five months of research was reflected in the following concrete results: three articles in SCOPUS database journals, one article in national scientific conference proceedings, and four scientific theses.

During the reference period, the project collaborators also organized scientific events: 2 round tables and the 17th edition of the international scientific conference "Cultural Heritage: Research, Valorization, Promotion," dedicated to European Heritage Days.

Project Manager **Malcoci Vitalie**

Date: 05.12.2025

Place of Stamp

V. Malcoci

Executarea devizului de cheltuieli,
conform anexe nr. 2.3 din contractul de finanțare pentru anul 2025
Cifrul proiectului: 25.80012.0807.70SE

Cheltuieli, mii lei				
Denumirea	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Deplasări de serviciu în interiorul țării	222710	8000,0		8000,0
Deplasări în interes de serviciu peste hotare	222720			
Servicii medicale	222810			
Servicii editare	222910	46523,0		46523,0
Servicii de cercetări științifice	222930	112230,0		112230,0
Servicii neatribuite altor aliniate	222999	7623,90		7623,90
Cheltuieli curente neatribuite la alte categorii	281900			
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizite de birou	316110			
Procurarea activelor nemateriale	317110			
Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, științifice și alte scopuri	335110			
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizitelor de birou	336110	14823,10		14823,10
Total		189200,0		189200,0

Conducătorul organizației **Ursu Ion**

Contabil șef **Țiței Valentina**

Conducătorul de proiect **Malcoci Vitalie**

Data: 05.12.2025 _____

Componența echipei conform contractului de finanțare 2025

Cifrul proiectului 25.80012.0807.70SE

Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului) pentru 2025						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă sau nr. de ore conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Malcoci Vitalie	1963	Dr.	0,5	01.08.2025	31.12.2025
2.	Nesterova Tamara	1952	Dr.	0,5	01.08.2025	01.08.2025
3.	Marian Ana	1974	Dr.	0,5	01.08.2025	31.12.2025
4.	Busuioc Tatiana	1974	Contabil	0,25	01.08.2025	31.10.2025
5.						
6.						
7.						

Modificări în componența echipei pe parcursul anului 2025					
Nr	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă sau nr. de ore conform contractului	Data angajării
1.	Brihuneț Manole	1962	Dr.	0,5	01.08.2025
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					

Conducătorul organizației **Ursu Ion**Contabil șef **Țiței Valentina**Conducătorul de proiect **Malcoci Vitalie**

Data: 05.12.2025

LȘ

**MINISTERUL CULTURII
INSTITUTUL PATRIMONIULUI
CULTURAL**

Bd. Ștefan cel Mare, 1,
Chișinău, Moldova, MD-2001,
tel./fax (+373 22) 260 957
e-mail: ipcultural.md@gmail.com

**MINISTRY OF CULTURE
INSTITUTE OF CULTURAL
HERITAGE**

Ștefan cel Mare, 1 Bd.
Chișinău, Moldova, MD-2001,
tel./fax (+373 22) 260 957
e-mail: ipcultural.md@gmail.com

Nr. 06/849 din 02.12.2025

EXTRAS

**din Procesul-verbal nr. 4 din 02.12.2025, a ședinței Consiliului Științific
din cadrul Institutului Patrimoniului Cultural**

Prezenți: dr. Ursu Ion – președinte al CȘ, dr. Grădinaru Natalia – secretar științific al CȘ, dr. dr. Duminica Ion, dr. Levinschi Alexandru, dr. Malcoci Vitalie, dr. Moisei Ludmila, dr. Olărescu Dumitru, dr. hab. Plămădeală Ana-Maria, dr. Procop Svetlana, dr. hab. Stăvilă Tudor, m. cor. Șlapac Mariana, dr. Tipa Violeta, dr. Zaicovschi Tatiana.

S-a discutat:

Examinarea și aprobarea Raportului „**Valorificarea și documentarea patrimoniului cultural construit din zona Orheiului**”, cu cifru: 25.80012.0807.70SE, director de proiect: Malcoci Vitalie, șef al secției *Patrimoniu Construit*.

S-a decis:

A aproba raportul anual privind implementarea proiectului „**Valorificarea și documentarea patrimoniului cultural construit din zona Orheiului**”, cu cifru: 25.80012.0807.70SE, director de proiect: Vitalie Malcoci, șef al secției *Patrimoniu Cultural Construit*.

Secretar științific al Institutului Patrimoniului Cultural:

dr. Natalia Grădinaru

